

BÅLTALE SCT. HANS 2016

Han havde glædet sig men også frygtet denne aften. Han havde haft mange gode sct. Hans aftner som barn. Mystikken omkring bålet i den lyse nat havde altid draget ham. Ilden, den fascinerende kraft, der var nyttig i hverdagen kunne også være frygtelig og ødelægende. Han havde i sit korte liv oplevet ild fortære både kornstakke og lader. Men rigtig djævelsk blev det, når mennesker spekulerede i ildens kraft til at destruere hinanden. Han mærkede at granatchoket stadig havde tag i ham. Og han gøs ved tanken om at Sct. Hans var levn fra en ikke så fjern fortid, hvor ilden blev brugt til at straffe afvigere med døden.

Han kunne ikke arbejde så meget efter det forfærdelige, der var sket for ham og Danmark. Men havde de sidste mange dage knoklet med at samle kvas og grene fra de andre gårde i byen. Han vidste ikke hvor energien kom fra, men det betød meget for ham, at gøre noget nyt. Nemlig at lave et fælles bål hjemme på gården. Det skulle være et ordentligt et, i stedet for alle de små bål, som gårdene hver især havde sammen med deres egne folk. Alle havde modvilligt accepteret hans ide. Så han måtte selv gøre arbejdet.

Og nu var den store aften kommet. Børnene havde lavet en drabelig heks, som han havde placeret øverst oppe, som sig hør og bør. Han havde altid været på heksens side. Og han var sikker på, at hun havde blinket til ham og hvisket: ”Nær din glød og lad den flamme – du min ...” desværre havde han ikke kunnet høre eller tyde det sidste ord, som jo helt tydeligt havde været møttet på ham. Ærgerligt! Han prøvede igen og igen at hidkalde sig lyden af hendes stemme. Men lige meget hjalp det. Og jo vigtigere blev det. Hun havde ikke sagt mere og han havde givet hendes arm et lille klem inden han forlod hende alene på toppen af det frygtindgydende bjerg af grene og kvas.

Han var nervøs for, hvordan han ville reagere på det store bål. Ville det vække det chok, han havde fået for godt 2 måneder siden ved Dybbøl. Han havde ikke helt været sig selv, siden tyskerne bombede en hel nat og en granat var faldet lige ved siden af ham. Mirakuløst havde han ikke taget nogen fysisk skade, men bare forladt fronten sodsværtet og mudret med gevær og udrustning og helt mekanisk begyndt at gå hjemad. Han skulle bare hjem til Reerslev nu. Han huskede kun svagt de mange venlige, sørgmodige og nogen gange skræmte ansigter på vejen hjem. Hvordan han var kommet over sunde og bælder, havde fundet vej, hvor han havde sovet eller fået mad. Det løb sammen for ham i en stor grødet tåge. Først da hans mor omfavnede ham hjemme på gårdspladsen begyndte han at huske igen. Geværet med krudt og kugler havde han gemt langt væk det mørkeste sted på loftet.

Mørket begyndte at sænke sig over indhegningen, hvor kvierne holdt sig på afstand og alle de kendte ansigter begyndte at strømme til. Mange så lidt forandrede ud eller også var det bare ham der så på en forandret måde. Han havde sat sig tæt på brændet. De andre holdt lidt afstand og talte højlydt. De havde vist fået lidt inden for vesten de

gode bondekarle, han kendte så godt. Men de havde holdt afstand siden han var kommet hjem. Vidste ikke helt, hvordan de skulle nærme sig ham.

Han tænkte tilbage på soldaterkammeraterne. Bønderkarle fra hele landet var blevet indkaldt til tjeneste. Og de få måneder de havde været sammen, havde været de bedste i hans liv. Der var et par gæve gutter, som var knaldgode til at skyde. Ramte plet hver gang på skydebanen og de havde truffet adskillige tyskere da det endelig gjaldt. ”Vi har en skytteforening derhjemme. Så kom bare an”, havde de nok så kækt råbt med al deres gode selvtillid.

Der havde været mange gæve folk iblandt rekrutterne. Han var sikker på at nogle af dem ville blive hans venner for livet. Hvis de da ellers stadigvæk var i live. Hvem havde overlevet det sidste slag? Åh han håbede, at de alle var i live. Selv om han godt vidste, at det var et sølle håb. Nogle havde kone og børn. Han kunne næsten ikke bære, at tænke på, at så mange gode folk var gået til i nationalisternes formålsløse krig. Billeder af grædende børn og jamrende kvinder plagede ham. Det var så trist. I nøgterne øjeblikke tænkte han på al den foretagsomhed landbruget, landsbyerne og Danmark gik glip af med al den fuldstændig formålsløse død og lemlæstelse. Hvis han nogensinde skulle bruge sin bajonet og gevær igen, skulle det ikke være til at slagte tyske bondekarle, som ham selv. Nej så ville han pege et helt andet sted hen. Dårlig samvittighed over bare sådan at være gået fra det hele, plagede ham indimellem. På den anden side vidste han, at han kunne gøre meget bedre gavn for Danmark udenfor slagmarken. Nemlig på hans egen mark, ja altså når den engang blev hans.

Nu var det tid til at få gang i bålet. Oluf du skal tænde, råbte vennerne. Det er jo dig der har ordnet og bestemt det hele. Så du er bålformanden grinede de. Han ville gerne være den der skulle fyre op. De andre skulle bare vide, at han havde en lille glød inden i sig, som kunne blusse op for noget stort. Det var i hvert fald det han følte lige nu. Nervøsiteten var næsten væk, og han satte med fast hånd ild i de gamle neg, som lå nederst i bålet. De truende regnskyer var forsvundet og flammerne fik hurtigt fat i de veltilrettelagte grene. Folk jublede og istemte et par af de kendte midsommersange.

Han trak sig lidt til side. Ville gerne have denne stund for sig selv og soldaterkammeraterne. De havde betydet så meget for ham. Alle mulige ideer og informationer blev udvekslet. Han vidste slet ikke, at der var gang i så mange ting i kongeriget. Der var de der skytteforeninger. Foreninger var et nyt begreb for ham. Småfolk arbejdede sammen om en sag. Og alle havde lige meget at sige. Nogen havde hørt om noget der hed andelsforeninger, hvor bønder ville gå sammen om afsætning af smør, korn, æg og flæsk. Og en butik kunne organiseres som en forening. En skole kunne være en forening. En skole for voksne, som man vist ville kalde højskole.

Han huskede tilbage på de ivrige soldatervenner, der standsede op midt i

skydeøvelserne og pludselig havde gang i en passioneret diskussion om at købe fælles redskaber og måske endda pløje heden op sammen. En af de gode jydekarle gik altid og sagde: "Hvad udad tabes, skal indad vindes". Og så havde han nok så kækt råbt. Så det er skide lige meget om "de" taber den krig. Det kunne "de", officererne ikke lide at høre. Og det havde kostet ham en tur i brummen. Så de hviskede det bare, når de gik forbi hinanden. Han var ikke helt sikker på, at han havde forstået budskabet med hvad der skulle indad vindes. Men det blev ved med at vende tilbage. Næsten som en indre stemme. Han vidste, at der lå en vigtig visdom i de ord. Og han følte, at betydningen snart ville åbenbare sig for ham. Hvad var det heksen havde hvasket???

Han havde lyst til at kravle op til hende eller råbe til hende, inden det var for sent. Men flammerne var næsten nået op i toppen og tæt på at fænge i hendes kost og kjole. Børnene jublede og råbte dumme ting til heksen. Han havde lyst til at tysse på dem, men prøvede i stedet for at overhøre det og på trods af den intense varme at koncentrere sig om hende, inden hun helt forsvandt.

Før havde han altid tænkt, at heksen forkullede lige som alt andet jordisk, der brænder. Men nu var han kommet i tvivl, og så hellere at hun blev til stjernestøv. Hun var jo et væsen mellem himmel og jord. Pludselig stod der et lysende skær omkring hende. Og han hørte helt tydeligt, eller rettere han var i tvivl om det bare var for hans indre øre, at han hørte det. Først var det en hvirken og uforståeligt, men så blev det helt klart og tydeligt, et helt nyt og dejligt ord: ..."ildsjæl". Ja selvfølgelig, det er jo det hekse er. Sjæle opslugt og fortæret af ild. Et fantastisk smukt ord, som han smagte på. Det lå godt i munden. Men hun havde jo sagt det om ham: "... du min ildsjæl." Kan mennesker også være ildsjæle. Hvorfor ikke? Hekse er jo som udgangspunkt mennesker.

Heksen og lyset var væk. Så han kunne ikke spørge hende eller få yderligere svar. Bare tro på, at han havde hørt rigtigt. Det virkede alt sammen så rigtigt. Var han en udvalgt? Nervøsiteten i maven var i hvert fald helt væk. Den lille glød indeni ham føltes nu som en lille varmende flamme med en ny og ukendt energi.

Pludselig mærkede han en varm hånd i sin. "Kom nu Oluf, du skal ikke stå her alene." Først nu blev han opmærksom på, at der var gang i dansen. Og Maren trak ham med. Hende han allerhelst ville føres af. Han havde ikke lyst til at slippe hendes hånd, men måtte bøje sig for fællesdansens regler. Da hun kom forbi i kædedansen, var han næsten sikker på at han mærkede et lille ekstra tryk. Og han dristede sig til at gøre det samme. Nu var han helt sikker, og nu trykkede de rigtig til, hver gang de mødtes og grinede hemmelighedsfuldt til hinanden. Han skubbede og maste lidt, for at komme til at danse så meget som muligt med Maren. De andre tilbød ham rigeligt af snapsen, mens de smilede og sendte hinanden indforståede blikke.

"Godnat, og tak for i aften formand, du har bålvagten ikke? Vi skal op at malke om 4

timer.” Han tog gerne vagten ved bålet. Kunne alligevel ikke sove. Der var gået ild i sjælen og måske også i hjertet. Maren havde givet ham et kys på kinden, ja nærmest på munden, da hun sagde godnat. Han nænnede ikke at slukke gløderne, de skulle have lov at brænde ud af sig selv. Det var morsomt at lægge lidt tørt græs på, så de næsten usynlige gløder flammede op og gav et varmt skær i den lyse nat. Han hørte heksens stemme for sit indre og de hviskede sammen ”Nær din glød og lad den flamme mine små ildsjæle.” De sagde det flere gange, efterhånden så højt, at kvierne blev forstyrret i deres drøvtyggen og så undrende på ham med deres stor godmodige øjne.

Et kort øjeblik var han ved at blive overmandet af eufori og var fristet af en ide om, at tage brandhornet hjemme på væggen på gården og gå blæsende gennem Reerslev og Stærkende for at vække alle de slumrende sjæle ved at råbe: ”Brand, ildebrand – der er ild i din sjæl.” Men han besindede sig og ville hellere være med til at vække folk stille og roligt.

Da alle gløder var brændt ud og morgenlyset var ved at bryde igennem, var han stadigvæk lysvågen. Det havde været en fantastisk aften. Han håbede at alle gårdene fremover ville holde Sct. Hans aften sammen. I hele taget drømte han om, at fællesskabet ville blomstre, så de alle sammen kunne blive klogere, dygtigere og rigere. Hvis der kom gang i de der højskoler, ville han være en af de første til at deltage. Så kunne han få lært, hvordan man danner foreninger. Han havde allerede en ide til en, nemlig en skytteforening. Ikke fordi han havde lyst til at skyde nogen. Men fordi der var, og i fremtiden ville blive så meget godt at forsvare. Han havde jo allerede et våben, som de kunne øve sig på, og han påtog sig gerne formandshvervet, hvis de andre ville have ham.

Den sidste tids oplevelser, havde sat så meget i gang. Granatchoket havde vækket ham og fået en ild til at blusse op inde i hans sjæl. Og nu var han sikker. Det der skulle ”indad vindes” var der allerede, inde i ham og alle andre, det skulle bare vækkes, formes og udvikles. Oven i det hele, mærkede han, at ord, sange og digte sagde ham meget mere nu. Han var selv begyndt at lege lidt med ord, ikke modigt nok til at afsløre det for andre. Men engang ville han få mod til at lave et vers til Maren. Den kildrende fornemmelse af hendes kind mod hans sad stadigvæk i huden. Men i aften måtte han nøjes med kvierne som tilskuere.

I løbet af aftenen var ordene kommet til ham, og havde formet et lille digt. ”Hvis I er klar, er jeg også klar,” råbte han til kvierne. De så sløvt på ham, men spidsede alligevel ører og lagde hovederne på skrå, da den bondeknøs, som altid bare plejede at råbe kommandoer til dem pludselig brød ud i vers:

”Fyr op under det store bål
lyser op for håb og nye mål
træder ildsjælenes dans
velkommen nye glade Sct. Hans.”

Johannes Thulesen

